

ΝΕΟΣ

ΕΛΛΗΝΟΜΝΗΜΩΝ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΣΥΝΤΑΞΣΟΜΕΝΟΝ ΚΑΙ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ

ΥΠΟ

ΣΠΥΡ. Π. ΛΑΜΠΡΟΥ

16

1922

ΦΩΤΟΤΥΠΙΚΗ ΑΝΑΤΥΠΩΣΙΣ * 1969 * RÉIMPRESSION ANASTATIQUE

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΒΑΣ. Ν. ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ



ÉDITIONS
BAS. N. GRÉGORIADÈS

Ε.Υ.Δ της Ε.Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ΤΟ ΥΠ' ΑΡΙΘΜΟΝ ΡΛΕ' ΚΑΤΑΛΟΓΟΝ

Τὸ κατάλοιπον, τοῦτο ἀποτελεῖται·

1) Ἐκ μίας πρὸς τὸν Λάμπρον ἐπιστολῆς γεγραμμῆς « Σινᾶ λαΐ Μαΐου αωη » καὶ φερύσης ὑπογραφῆν.

Πρόθυμος αὐτῆς ἐν Χριστῇ εὐχέτης

† ὁ Ε. Π. Ι.

Ἄρχιμανδρίτης Φώτιος

Ἐν τῇ ἐπιστολῇ ταύτῃ ὁ Φώτιος γράφει πρὸς τὸν Λάμπρον « Διὰ τοῦ ἀδελφοῦ μου, Δημητρίου Μιχαλίτση, ἱατροῦ ἐπιπέλλον-ται τῇ ὑμετέρᾳ ἐριτίμῳ ἐλλογιμότητι, καὶ ἦν ἐδήλωσεν ἐπιθυμίαν, ἀντίγραφα τοῦ « ὄρισμοῦ Σινᾶν Πασᾶ » καὶ τοῦ « καταλόγου τῶν πυλῶν Κωνσταντινουπόλεως » ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθμὸν 1208 χειρογράφου τῆς Σιναϊτικῆς βιβλιοθήκης » καὶ προσθέτει ὅτι, ἐπειδὴ « ἐν τῷ σημειώματι τῆς ὑμετέρας ἐριτίμου ἐλλογιμότητος λόγος γίνεται περὶ προσοχῆς εἰς τὴν ἐπὶ τῆς ἐπικεφαλίδος τοῦ ὄρισμοῦ χρονολογίαν, πέμπω αὐτῷ πανομοιότυπον τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης ὡς καὶ σημειώσιν περὶ τῶν ἀντιγράφων, ἐν ἧ ἡ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἀναγράφονται καὶ τινεὶ παρατηρήσεις τείνουσαι, ὡς ἐλπίζω, εἰς ἄρσιν πάσης ἀμφιβολίας περὶ τῆς χρονολογίας ταύτης ».

2) Τὰ ἀντίγραφα τοῦ Φωτίου Μιχαλίτση ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθμὸν 1208 χειρογράφου τῆς Σιναϊτικῆς βιβλιοθήκης περιλαμβάνοντα τὸν ὄρισμὸν τοῦ Σινᾶν πασᾶ (σ.2) καὶ τὸν κατάλογον τῶν πυλῶν Κωνσταντινουπόλεως (σελ. 2).

3) Τὴν ἀνωτέρω μνημονευομένην σημείωσιν περὶ τῶν ἀντιγράφων, ἣτις ἔχει οὕτως.

Σημειώσεις περὶ τῶν ἀντιγράφων, τῶν ἐπιστελλομένων τῷ καθηγητῇ Σ. Δάμπρω ἐκ τοῦ χειρογράφου τῆς Σιναϊτικῆς Βιβλιοθήκης τοῦ ὑπ' ἀριθμὸν 1,208.

α') Ἡ ἀντιγραφή ἐγένετο πιστὴ κατὰ λέξιν καὶ γράμμα, τηρηθείσης καὶ αὐτῆς τῆς πρὸς τὴν ὀρθογραφίαν ἀνωμαλίας τοῦ κειμένου, ἕπερ γέγραπται καθαρῶς καὶ εὐαναγνώστως.

β') Ἐν τῷ καταλόγῳ ἕως τῶν πυλῶν τῆς Κ]λεως ὁ πρῶτος στίχος περιέχει τὸ δυσξύμβλητον τεῦτο «Ἐν πρώτοις ἄπῶδε ἐκεῖθι δισικὸν μέρος». Ἐπιστέλλεται ὅθεν πανομοιότυπον τοῦ στίχου τοῦτου ἀντίγραφον πρὸς ἀκριβεστέραν ἔρευναν. Ἐν τῷ αὐτῷ καταλόγῳ ἢ δι' ἀλφαβητικῶν γραμμάτων ἀρίθμησις τῶν πυλῶν παύει εἰς τὸ κ καίτοι ἀναγράφονται ἔτι πύλαι δύο.

γ') Περὶ τῆς χρονολογίας τοῦ ὄρισμοῦ τοῦ σιναν πασία (εὐτὼς ἄνευ τόνου ἀναγράφεται ἐν τῇ κειμένῳ τοῦνομα σιναν) καταφαίνεται ἐκ τοῦ ἐπιστελλομένου πανομοιότυπου αὐτῆς ἀντιγράφου ὅτι αὐτὸ τὸ κείμενον οὐδὲ μίαν ὑπέχει αἰτίαν ἀμφισβησίας. Ἀληθῶς ὁ ἐκδότης τοῦ καταλόγου τῆς Σιναϊτικῆς βιβλιοθήκης Gardthausen, σημειῶν τὴν χρονολογίαν ταύτην, τίθησιν αὐτὴν ἐν ἀμφιβόλῳ διὰ τῆς ἐπεξηγήσεως ἢ μᾶλλον ἐρωτήσεως ἐν παρενθέσει (1424 ? 1430 ?), πλὴν ἀλλ' ἄπλη ἀνάγνωσις τῆς χρονολογίας Ϛϙλη^ω εὐκρινέστατα γεγραμμένης καὶ ἄπλη ἀντιπαραβολὴ τοῦ ἦ τ α αὐτῆς πρὸς τὰ ἄλλα ἦ τ α, τὰ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ καὶ ἐν τῷ κειμένῳ, ἀρκοῦσι καταδειξάσαι ἔτι ἀδίκως προκαλεῖται ἢ ἀμφισβολία αὕτη, ἀδίκως ἐκληφθέντος τοῦ η (=ἦτα) ἀντὶ βῆτα καὶ ὡς δῆθεν τοιούτου ἐκτυπωθέντος. Οὕτω τὸ δεύτερον ἦ τ α τῆς λέξεως β ε ζ ἦ ρ η ε ἐν τῇ ἐπιγραφῇ, τὸ ἦ τ α τῆς λέξεως Ἰ ἦ ε τοῦ στίχου τοῦ κειμένου καὶ ἔπειτα πάντα σχεδὸν τὰ ἦ τ α τῶν λέξεων πασης, μροπολιτην, στρατηγσπουλον, προσκυνήσει καὶ λοιπῶν, ἀντιπαραβαλλόμενα τῷ εὐκρινεστάτῳ καὶ ἅμα αὐτοῖς ἀπαραλλάκτῳ η τῆς χρονολογίας, ἀποδεικνύσιν αὐτὸ ἦ τ α, οὐδαμῶς δὲ β. Ἡ χρονολογία ἄρα ἐστὶν 6,938 ἀπὸ κτίσεως κόσμου, ἀντίστοιχος τῷ 1430 σωτηρίῳ ἔτει. Ὁ ὄρισμός τοῦτ' ἐστὶ τοῦ σιναν πασία ἐκδέδοται πρὸ ἐτῶν 460.

δ') Ἴσως οὐκ ἂν εἶη ἄτοπον παρατηρῆσαι ἐνταῦθα καὶ περὶ

τῆς ὅλης σημειώσεως τοῦ κατὰ λόγον τῆς Συναϊτικῆς βιβλιοθήκης περὶ τοῦ χειρογράφου τούτου ἔτι φέρεται ἐλλιπῆς περὶ τὴν ἀνκρυφήν τῶν περιεχομένων, ὡς δείκνυσιν ἡ τῷ κειμένῳ παραβολή.

Κατὰ μὲν τὴν σημείωσιν ἐν τῷ κειμένῳ περιέχεται μόνον ταῦτα :

Διήγησις πονηρᾶς γυναικός.

Δευτέρου φιλοσόφου δημηγορία.

Περὶ τοῦ πενταετοῦς παιδίου :

Στίχοι πολιτικοὶ — — εἰς . . . Θεοτόκον.

De portis Constantinopolis nominibusque iis a Tur-
cis impositis

Ὁρισμὸς ὃν περ ἔστειλεν ὁ Συναὶν πασίας, ὁ τοῦ Σουλτάν Μου-
ράτ Βεζήρης, εἰς τὰ Ἰωάννινα ἐπὶ ἔτος ١٤٢٤ (1424 ? 1430 ?)

Τὸ δὲ κείμενον περιέχει ταῦτα :

1ον) συγγραφὴν ἄνευ τέλους καὶ ἄνευ ἀρχῆς ἐν τύπῳ μυθι-
στορίας, ἥς μέρους ἐλάχιστον ἢ τε «διήγησις τῆς πονηρᾶς γυναικός»
καὶ ἡ «περὶ πενταετοῦς παιδίου». Ἡ ἀτελής αὕτη συγγραφή κατὰ
λαμβάνει ὅλας 284 σελίδας.

2ον) μέρος πραγματείας ἄλλης, ἴσως κατηχητικῆς, ἐκτεθειμέ-
νης συντόμῳ κατ' ἐρωταπόκρισιν, κατέχον καὶ τούτο σελ. 15.

3ον) «Τοῦ ἐν ἀγίοις Πατρὸς ἡμῶν Κυρίλλου, πατριάρχου
Ἀλεξανδρείας, «κεφάλαια ἰδοὺ κατὰ Νεστορίου καὶ τῶν κατ' αὐτόν».
εἰς σελ. 6.

4ον) ἀνεπίγραφον ἄλλην συγγραφὴν, (ὁ τίπος τῆς ἐπιγραφῆς
μένει καθαρὸς) κατ' ἐρωταπόκρισιν, πραγματευομένην περὶ ἠθικῶν
καὶ ἐρμηνευτικῶν ζητημάτων καὶ ἐξάντλοῦσαν σελ. 38.

5ον) «Στίχοι πολιτικοὶ καταναυκτικοὶ εἰς τὴν πρὸς τὸν Θεὸν
τῶν ἁμαρτωλῶν μεσίτριαν Θεοτόκον». εἰς σελ. 5.

6ον) «Στίχοι καταναυκτικοὶ κατὰ ἀλφάβητον περὶ τῆς μελλού-
σης κρίσεως καὶ περὶ ἐλεημοσύνης». εἰς σελ. 3 1/2.

7ον) «Στίχοι καταναυκτικοὶ διπλοὶ κατ' ἀλφάβητον». σελ. 6.

8ον) «Πρὸς τὸν Θεὸν καὶ σωτῆρα Ἰησοῦν Χριστὸν εὐχαὶ διὰ
«στίχων». σελ. 4.

9ον) «Περὶ τοῦ πόσας πόρτας ἔχει τῷ νῦν καιρῷ ἡ κωνσταντινούπολις καὶ πῶς καλοῦνται τουρκικώτερον». σελ. 2 1/4.

10.ον) «Ὅρισμός, ὃν περ ἔστειλεν ὁ σινὰν πασίας, ὁ τοῦ Σουλτάν Μουράτ βεζήρης ἐπὶ ἔτους, Ἦϙλη, ω'.

Ἡ διαφορά ἄρα σπουδαία καὶ τὰ ἐλλείποντα πολλά.

ε.ον) Οὐκ ἀνωφελῆς φαίνεται καὶ ἡ σημείωσις αὕτη :

«Ἐξ στερα ἀπὸ τὸν πατέρα
μου εἰς τεις κτ του μκρ
τηου μινῶς ἀπέθανεν ἡ
κατ:ρηνα. ἐτῆ Ἦρντ.»

γεγραμμένη ἐν τῷ τελευταίῳ ἐξωφύλλῳ ὑπὸ τινος τῶν κατόχων τοῦ βιβλίου, ὅπερ οὕτω καταγγέλλεται γεγραμμένον ἀνὰ μέσον τοῦ Ἦϙλη. καὶ τοῦ Ἦρντ. ἡ ἀνὰ μέσον 1480 καὶ 1548 ἀπὸ τοῦ Σωτήρος. —

Σινά
λαη Μιχίου αωη.

4) Τὰ δύο ἀνωτέρω μνημονευθέντα πανομοιότυπα τῆς ἐπιγραφῆς τοῦ ὀρισμοῦ τοῦ Σινὰν πασά καὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ καταλόγου τῶν πυλῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Τὸ πρῶτον τῶν ἀντιγράφων τούτων, τὸ φέρον ἐπιγραφὴν «Ὅρισμός, ὃν περ ἔστειλεν ὁ Σινὰν πασίας ὁ τοῦ Σουλτάν Μουράτ βεζήρης εἰς τὰ Ἰωάννινα ἐπὶ ἔτους Ἦϙλη» ἔχει ἤδη δημοσιευθῆ πᾶλλὰκις ἐδημοσιεύθη δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ Λάμπρου ἐξ ἀντιγράφου γενομένου τῷ 1888 χάριν αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ Γαβριήλ Δεστούνη ἐκ τοῦ κώδικος τῆς αὐτοκρατορικῆς βιβλιοθήκης τῆς Πετροπόλεως ὑπ' ἀρ. COLVI φ. 23—24, τοῦ γραφέντος κατὰ τὸν δέκατον ἕκτον αἰῶνα. Τὸ κείμενον τοῦ κώδικος τούτου ἐξέδωκεν ὁ Λάμπρος ἐν ἀντιβολῇ πρὸς τὰ ἐκδομένα ἤδη κείμενα ὑπὸ τοῦ Αἰνιᾶνος, τοῦ Μουστοξύδου καὶ τοῦ Ἀραβαντινοῦ¹, σημειῶν ὅτι τὸ κείμενον τοῦτο περιέχεται καὶ ἐν τῷ

1. Πρβλ. Ν. Ἑλληνομν. τομ. Ε (τοῦ 1908) σ. 61 ἔ.

σιναΐτικῷ κώδικι, τῷ γεγραμμένῳ τὸν δέκκτον πέμπτον αἰῶνα, οὐ-
 τινος ὅμως δὲν ἔχει ἀπόγραφον.² Εἶνε φανερόν ὅτι ὁ Λάμπρος γρά-
 φων τῷ 1908 εἶχε λησμονήσει τὸ ὑπὸ τοῦ Φωτίου Μιχαλίτση στα-
 λέν κατὰ τὸ 1890 ἀντίγραφον ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθμὸν 1208 σιναΐτικοῦ
 κώδικος, τὸ περιέχον τὸν ὄρισμὸν τοῦ Σινᾶν πασᾶ. Συγκρίνοντες τὸ
 ἐν τῷ ἀντιγράφῳ κείμενον πρὸς τὸ ἐκδεδωμένον εὐρίσκομεν μικρὰς
 διαφορὰς προερχομένας ἐκ τοῦ ἀντιγραφέως. Κατὰ ταῦτα τὸ κείμε-
 νον τοῦτο δὲν εἶνα ἄξιον ἐκδόσεως.

Τὸ δεῦτερον τῶν ἀντιγράφων τούτων, ἂν καὶ ἄλλοθεν γνωστόν,
 εἶνε ἄξιον δημοσιεύσεως διὰ τινὰς τῶν περὶ παραλλαγῶν του.

**Ἀντίγραφον ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθμὸν 1,208 χειρογράφου
 τῆς Σιναΐτικῆς Βιβλιοθήκης.**

περὶ τοῦ πόσας πόρτας ἔχει τῷ νῦν καιρῷ ἡ κωνσταντινού-
 πολις καὶ πῶς καλοῦνται τουρκικότερον. :: :: .:—

Ἐν πρώτοις ἀπῶδε ἐκεῖθι δυτικὸν μέρος εἰς τοὺς ἑπτὰ γουλάδες, πόρτα	α'
Τοῦ Φαίτ πάσια, ἐν θαλάσση	β'
Τὰ ψομανθία ἐν θαλάσση	γ'
Ἡ βλάγκα ἢ πορτοπούλα, εἰς τὸ μποστάνη τῆς ἁγίας Σοφίας, ἐν θαλάσση	δ'
Εἰς τὸ κοντοσκάλη, ἐν θαλάσση	ε'
Εἰς ταῖς ἀρκοῦδες, ἐν θαλάσση	ς'
Εἰς τὸ σαρᾶγη τοῦ βασιλέως ἐν θαλάσση	ζ'
Τῆς ὠραίας ἢ πόρτα	η'
Εἰς τὰ ψαροπούλεια	θ'
Εἰς τὸ γεμήσι καπὶ	ι'
Ἡ ξυλόπορτα	ια'
Τὸ οὖν καμπάνη	ιβ'
Τῆς ἁγίας ἢ πόρτα	ιγ'
Τοῦ τζιουμπαλή καπισῆ	ιδ'

2. Ἐν. ἀν. σελ. 62 πρὸβλ. καὶ ἐν α. 116 ἔ. ἐνθα προσθῆκαι.

Τοῦ φανκρῆτου

ιε'

Τοῦ κυνηγοῦ

ις'

Τὸ ἀηθάσαρη

ιζ'

Ἡ στραδόπορτα ἐν ξηρᾷ

ιη'

Τῆς Ἀνδριανοῦ πόλεως

ιθ'

Τὸ Τοπ καπισῆ

κ'

Ἀπ' αὐτῆν τὴν πόρταν παρέλαθεν τὴν πόλιν ὁ σουλ-
τὰν με ἐμέτ ::

Τὸ γενί καπισῆ.

Τῆς συλληθρίας ἡ πόρτα.

Ἐξωθεν δὲ ταύτης τῆς πόρτας ἐστὶν ὁ ζαλαχανᾶς, ἦγουν
τὸ μακελεῖον τῆς πόλεως.